

Előfizetési díj

Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra helyben	1 „

Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annál több helyen minden hirdetés után 30 kr. Nagybíró és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményi nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesz:

Bécsben: Oppel Alajos (Wollzeile 22) és Stein et Vogler
Wallfischgasse nr. 10

Nyitási cikke:

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállítás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Készítők nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 utolsó negyedére.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Kolozsvártt, decz. 13. 1873.

Törvényhozásunkban annyira előtérbe tolakodtak a finansziális kérdések, hogy a megoldandó reformok nagy hálmazára ez időszert ki sem terjeszti figyelmét. Holott napjaink gyorsan üzik egymást, az országgyűlési időszak nem sokára kimulik s ismét közös lesz a szemrehányás a munkátlanság miatt. Nem volna tehát helytelen a pénzkérdés mellett a belreformokra is számítani s azon különböző betegségek meggyógyítása után is nézni, melyeknek az anyagi viszonyoktól eltérő forrásuk van.

A pénzügyi állapot terhes volta előreláthatólag megakadályozza haladásában ama magas röptű jókardot, hogy elmaradt hazánkat vasutak, csatornák, vízszabályozások, szóval pénzbeli befektetések útján néhány tized alatt a többi európai államokkal egy nívaura emeljék. E tekintetben a szép terveket egy időre félre kell tennünk, s ép ezért most már a haladás másik eszközére, az üdvös belreformokra kell irányoznunk összes erőnket.

Nem lehet ez alkalommal célunk, hogy részletezzük e reformokat, legyen szabad azon-

ban egyet kiemelnünk, mely sürgősségre nézve versenyzik talán mindenikkel. Értjük alatta a Királyföld rendezését.

Annyival inkább emeljük ki e tárgyat, mivel sajnálattal volt alkalmunk tapasztalni az országgyűlés jelen ülésszakának kezdetén, hogy a kormány szándékosan vagy véletlenségből, a megoldandó reformok sorából kihagyta a Királyföld rendezésének ügyét.

Nincs pont Magyarországon, hol az alkotmányossággal, a magyar állam eszméjével oly ellentétes állapotokra találunk, mint a Királyföldön.

Állam létezik itt az államban s ha a kihívó s államiságunkat sértő nyilatkozatok szinte oly gyakoriak a szászoknál, mint akárme-lyik ellenséges érzelmű nemzetiségnél, e felett nincs mit csodálkoznunk, mert az évek hosszú során fentartott erős posíciójukban erre mintegy jogosulva érzik magukat.

Jellemzően nevezte el valamelyik külföldre levelező szász honpolgár „Provincial-Versammlung”-nak a szász egyetemi gyűlést. Lényegileg nem is egyéb ez, mint a milyen a cseh, galicizai stb. vidéki országgyűlés. Már csak a név egy- magában, melyet visel, a legélesebb ellentétben áll fenálló törvényeinkkel.

„Szász nemzeti egyetem” e cím. Miként lehessen első sorban Magyarország egységeivel szemben, mely magába ölel minden megyét és széket, 11 ilyen szék szintén egyetem, ha nem is forogna fenn azon körülmény hogy 3 nemzetiség van ez egészben? Miként lehessen másodszor ez egyetem „szász nemzeti” mikor törvényeink ép az egyenjogúság practicus lehetősége céljából, a magyarok kivül más „nemzetet” nem ismernek s nem hogy 11 együttesen, de egyetlen megye sem bir nemzeti jelleggel? Annál sajtóságosabb e kifejezés, mivel a nemzetiségek egyenjogúságát kimondó törvényekkel szemben azon vidéken, melynek sorsa felett a „szász nemzeti” gyűlés határoz, nem a szászok, hanem a románok vannak többségben.

Csak a név tehát, melyet homlokán visel a szász egyetem, magában hordja ama jogtalanságok történetét, melyeket német bevándorlottságunk lefelé társnemzetiségekkel szemben, fölfelé Magyarhon egysége ellen véghez vittek.

Ez állapot fennállása — a mint mi meg vagyunk győződve — ez időszert a legnagyobb anomalia Magyarországon, melynek párjára nemcsak mi nálunk, de más egységes alkattal bíró államban sem találunk. Ha van tehát valahol

keves idővel váltott volt magának a postán; merőn szemlélt s olvasá fenhangon: négy forint 24 krajczár. — Fugger egykor V-dik Károlynak egy adossági nyugtát adott át gyertyáját meggyújtani, mely ez összeget ezerszeresen is meghaladta, — akkor még nem valának divatban a szivarok, különben bizonytalán e csinosabb s költőibb módszert választotta volna ő is.

Az ifjú szabályszerűen összesodrá a papírszeletet, meggyújtá, s szivarja felibe tartá:

„Ez is egy adosságlevél volt,” suttogá halkán, s a feketén sutorógó hamvat szemlélé, „egyéb-iránt jobb papírost is szerezhetett volna be e végre a tisztelt postahivatal. Egy szóval: ő szavát adta, én is szavamat adtam. Kész a határozat.

Ha megtartja szavát a pénzérvő, úgy én alantabb állanék nálánál, ha enyimet megszegném. A végét majd meglátjuk így ni!”

Ezzel felállott, még egy pillantást vetett a városra és tóra, egy másikat órájára, s arca meglepetést árult el. „Hova tűnt el az egész nyári délután?” „Nem baj,” mormogá foga közt, „vagy is jobban mondva, annál jobb!”

A városka felől tiszteletre méltó polgárok jöttek nejeikkel s felpiperézett lányakkal, erre sétálva, hogy napi munkájuk után megszemléljék ama helyet, hol majdan minden munkájuk és fáradsálmait ki fogják pihenni.

Jókedvűen beszélgettek e közben s szívták pipájukat, a lánykák egész lánczot képezve, karöltve haladtak, s kecses együgyűséggel tolokodtak mind az ut szélere, midőn a fiatal tanuló el akart előttek baladni, utána néztek s elfojtott nevetésben törték ki. Az apák pedig fejüket lógatták s foguk közé fogva pipájukat, megjegyzék, hogy a kis Ekkhofnak

törvény intézkedésére szükség, úgy a Királyföld azt legelső sorban igényli.

A dolognak csak az kellemetlen oldala, hogy mint számtalan más tárgy, egyébnek is látszik, mint a mi tulajdonképen. Nemzetiségeink multja, fájdalom! bő okot szolgáltatnak a bosszura is, minthogy pedig a rendezés tagadhatlanul jogokat vesz el a szászoktól, jóakarat és higgadtság szükséges hozzá, hogy ez ne vétessék a multak megtorlásának.

Arról azonban bizonyára meg van győződve minden magyar, hogy reánk nézve legszerencsétlenebb volna a boszu politikája. A történelem az országok és nemzetek százados nyomorát tárja elénk, melynek csirája egyik rut emberi érzelm, a boszu volt. Ez nem lehet s nem is lesz a magyar politikának indító oka nemzetiségekkel szemben. A Királyföld mielőbbi rendezését az egyenjogúság, az állam egységes szervezete követeli s a mint a szászok közül már számomra beismerték ez eszme jogosultságát, idővel az egész nemzet magává teszi e véleményét. Maguk a szász lapok különbség nélkül sürgetik a rendezést, részünkről is elvárjuk az országgyűléstől, hogy ne késedelmeskedjék a döntő lépéssel.

— A „Pesti Napló”-hoz Csengery Antal a következő levelet intézte: A „Reform” decz 11-ki számában írja: „Csengery és Ghyecy közt tegnapelőtt este Csengery szállásán megkezdődtek az alkudozások, melyekről Csengery értesíté Szláv kormányelnököt. Az alkudozások stadiuma és tartalma felől nincs tudomásunk.” Biztosíthatom a „Reform” t. szerkesztőségét, hogy nekem még annyiról sincsen tudomásom, a mennyiről neki van, t. i., hogy „alkudozások kezdődtek volna meg” köztem és az én igen tisztelt barátom, Ghyecz Kálmán közt.

— Csengery Antal.

— A pénzügyi bizottság jelentése az 1874 ik évi államköltségvetés füzeti részéről és e költségvetés kiadásai részének átvizsgálásáról megjelent s e jelentésből kiemeljük, hogy a bizottság kénytelen kijeinteni, miszerint az ország jelen közgazdasági állapotában arra számítani nem lehet, hogy a föld, ház, jövedelem és személyes kereseti adó azon mérvben befolyjon, a mint az kirovatt; azért, ha az előirányzatba fölvettük is a kirovott mennyiséget, számításba kell venni az utóbbi körülményeket is, ha az államháztartást zavaroknak kitenni nem akarjuk. Hogy mily összegre rug azon hiány, mely e ezimen a bevételekben előállhat és melyek füzéséről gon-

nem a néz ki szeméből, mintha képes volna egykor magának rendszeret háztartásról választani, okos háztartást folytatni, s illően bevégezőn pályafutását, annak rendszerint eltemetethessékide, a magas nyárfák melletti nyugalomra — s tovább füstöltek egész kényelemmel.

A gyakran említett is folytatá a maga útját, a nélkül, hogy a város felé közeledjék, ki a poros ország-ut mentében, s később oldalt betérve az erdőbe, hol a zöldséget már félhomály vevé körül. Némely helyen kilátás nyílt a tóra, a vándor tudta ezt már előre, az ut minden kanyarulatát pontosan ismeré.

„Még az is bohó egy korszak vala — mondá halkán magában — midőn másodosztályu tanuló koromban a szünnapok alatt kétszer is elfutottam ide egy héten, megnézni, ha vajjon a kis grófhölgy nem nőtt-e még akkorára, hogy át szabadon menni a kis szigetre, a tői rózsákhoz. A tői rózsák ott voltak akkor is s máj napig is ott virítottak, a mint tegnap eléggé megbizonyosodhattam fölé, de a szép kis jószágot azóta soha szememmel sem láttam. Megeshetik, hogy azóta ő is nyugzik, vagy egy emléklappal feje fölött, melybe ő nagyméltósága a nagyságos atya, „méltóságos feltámadást” kíván neki. Én pedig most is itt barangolok, alapjában véve csöppet sem okosabban mint azon időben, s a szép leány, ha csakugyan kívánná még magának valamit, minden esetre egészen más valami volna az, mint akkori kívánata. Im itt kezdődik ő méltóságának parkja s itt vitt el azon estén a grófi kocsi engem.

Engem! Nincs valami bohóbb dolog, mintha az ember azt beszél, hogy ez meg ez történt vele, s az mind merő hazugság, törpül. Egy gyer-

doskodni kell, arra nézve az 1873. évi kezelés eddigi eredményeinek és az 1872-ik évi zárszámadások adatainak összevetése nyújt némileg tájékozást. Az ezek alapján tett számítások szerint mintegy 9.000.000 frtra rugó hiányok füzését véli még a bizottság biztosítandónak, hogy az állampénztár a bekövetkező zavaroktól megóvassék.

A czélt, melyet a bizottság eljárásában elérni iparkodott, az képezte: a lehetőség szerint megtakarítani minden telt, helylyel a háztartás súlyos terhei már az 1874-ik évre könnyíthetők. Nagyobb megtakarításokat a bizottság szerint oly átvizsgálás eszközölhet csak, melyet gyökéres törvényhozási intézkedések, a közszolgálat némely ágazataiban létesítendő egyszerűsítések s változtatások, és oly irányú reform előznek meg, melyet a mult évi jelentésében is kiemelt a bizottság, és a melyet a képviselőház is magává tett. A pénzügyi bizottság javaslata szerint az 1874 ik évi költségvetési előirányzat mérlege a következő: rendes kiadások 219.675.466 frt, rendes bevételek 202.767.495 frt, hiány 7.907.971 frt, rendkívüli kiadások 35.512.403 frt, rendkívüli bevételek 4.901.314 frt, hiány 30.611.089 frt, hitelművelési kiadások 8.958.023 frt, hitelművelési bevételek 14.993.998 frt, fölösleg 6.035.975 frt, rendkívüli hiány e szerint 25.575.014 frt összes hiány pedig 32.483.085 frt. Ezenkívül a sorolási kölcsönnek ez évre előirányzott bevételei nem füznek mintegy 144.235 frttal az ezen alaphól utalványozott munkálatok költségeit. Ezzel együtt a hiány kitesz 32.627.320 frtot s az egyenes adókból érintett 9.000.000 frtnak leszámítása folytán, összes füzendő hiány 1874-re 41.627.320 frt. Ezen hiány az új kölcsönből lesz fedezendő. Ezenkívül füzendő még az 1873-ik évi lebegő adósság 20.709.175 frt, az 1873-ik évi hitelmaradványok 10.000.000 frt, melyeknek újabb megszavazását kérni fogja a miniszterium. Ezek szerint összesen füzendő az 1873. és 1874-ik évi hiányok fejében 72.336.495 forint.

A jezsuita-rend egyházpoltikai tevékenysége.

I.

□ Jól berendezett szervezettel, egy akarat abszolút uralma s merev fegyelem által vezetve, az egyház ügye iránti ifjú hév és teljes meggyőződés által lelkesítve, szolgálatában minden áldozatra készen, lángelméjű férfiakkal s nem sokára a legnagyobb egyházi kiváltságokkal is ellátva a pápák s hatalmas cath. fejedelmek kegyének birtokában lépett a küzdőterre Jézus társasága. Súlyos volt a vállaira neheződő feladat; az európai társadalmat kelle megtartani s visszaszerezni a papai uralom

me k ment itt kocsin, kit Ekkhof Ernőnek hívtak, s most én járok itt, s tősténen nemek is Ekkhof Ernő a nevem: az egyetlen a mi még megmaradt a név, más összefüggés nincs az egész dolog közt. Vajjon akkor a mostani én valék-e? Vajjon tegnap este az az én valék-e a ki most vagyok? Nagyön kíváncsón volna, ha az ember tudna egy kicsit egyformább, tartósabb lenni, de már ez egyszerű igr van. Csak előre! Hátunk megett folytonosan tűnedeznek a lépcső fokok, mielőtt lábunkkal még jól át is léptük volna s a visszapihlantás ritkán okoz örömet.

Az út ismét kivezetett egy szabad, már csaknem homályba borult rétre, meiyet a tó felől erdő szegélyezett. Balról a parknak fáktól ritkább helyein. Kicsillámlott a Waldenbuchi kastély. Egy más fény is ült már oda át a láthatár szélén, ez jelölő közeledett, az ezüst éji vándor visszatérésének, mely a megelőző estén, az erdő csucsánál tűnt volt fel a szemlélőknek, s szállott a tó fölé.

Ama világosság ott azt jelenti, hogy az későül jöni, kit tegnap nővéremül füzözlünk, szóla Ekkhof Ernő, megállva egy percze a szabad mezőn. Ez a holdfény valóban, még legjobban megvilágítja az egész kérdést. Ma úgy nézem őt, a világon a leghiggadtabb szemekkel, mint földünknek egyszerű, földünk mintegy ötvenezer mértföldre eső darabontját, mint a naptól megezüstözött gömböt viz és lég nélkül, hol nincs királyság és köztársaság, tengeri és — emberi bohóságok! És én tegnap minden igazolható alap nélkül, elég ostoba valék, Lunának, a nővéremnek szólítani, s legyek örök együgyűséggel megverve, ha csak nem elhívtam magam is, hogy úgy van.

(Folyt. köv.)

